

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseltük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytösdőkben.

A párbér.

Hiszem, hogy messze — a székesfehérvári egyházmegye szűk határain túl is áldani-fogják azt az „előkelő kezét,” mely nem irtózik a lelkész-kedő papságnak „párber” elnevezése alatt ismert nyitott sebétől és ha már *in radice* meggyógyítani nem tudja, legalább betakarja, elföldni kívánja azt.

Csak attól tartok, hogy ez a seb jóval nagyobb, semmint hogy az *egy kézzel* s hozzá még *egy előkelő kézzel* — mely a rendesnél mindig finomabb, kisebb, későbbnyebb szokott lenni — beföldni lehessen. Ehhez még azoknak a pénzintézeteknek (minden célzatosság nélkül, csak éppen a hasonlat kedvéért mondom) rendesen *hosszu ujjaira*, valamint a községnek általában ismert *széles tenyerére* is szükség van s még akkor is vigyázni kell, hogy nagyot ne szorítsanak rajtunk, mert hát — *minden szentnek maga felé hajlik a keze!*

En legalább úgy látom, hogy az ajánlott párberrendezéssel nyerni fog az érdekelt pénzügy, nyerne a községek, de veszít maga a lelkész-kedő papság, úgy hogy bátran elmondhatja Bánk-bánnal: „Núnc több a földön vesztés, csak én!”

Ugy az az óriási összeg, mely 70 évi amortizációval a pénzügy kezére jut, valamint a községek által megtakarítható — szintén nem megvetendő összeg a lelkész-kedő papság jogos illetményéből lesz elvonva. S miért? Mert a híveknél a párber kiszolgáltatásához, a községeknek pedig annak behajtásához általában hiányzik a

kellő jó akarat. Tehát mások büne miatt a papságnak kell szenvednie! Biz' ez nagy igaztalanság, mely csak akkor veszté élet, ha a papság abba önkényt belenyugszik, mert akkor „*valenti non fit inuria!*” És hiába iparkodik a javaslat-külön is feltüntetni a megoldástól — a papság részére — várható előnyöket, mert ezek bizony nem sokat számítanak mindaddig, mint az egyéb hitközségi és iskolai adók — valamint a tanítók párberének behajtása miatt még mindig a papságnak kell a hátát oda tartania, mindenféle kellemetlenséget, sőt még azt is eltűrnie, hogy őt saját hívei, csak azért, mert kötelességet teljesít, meggyűlöljék. A községi jegyzőket föl akarják menteni az adóügyek kezelése alól, mert ez *gyűlöletes*, nekik pedig a nép bizalmára és szeretetére szükségök van. A tanítóknak meg van tiltva beszélni saját párberöket.

De a papság, az szenvedhet nemcsak önmagáért, még másokért is, hogy beteljesedjék az irás szava: „és gyűlöletesek lesztek mindenkénel.” (Máté 10. 22.)

Mert hol van csak egyetlenegy osztálya a társadalomnak, mellyel így lehetne alkudni: Te megkapod jogos illetményed, ha annak jó részéről előre lemondasz? Avagy miért kell nekem 1000 koronával megelégedni akkor, mikor országvilág elismeri, hogy nekem 1200 kor. jár? Miért mondjak le örök időkre a párberhez való jogomról azoknál, kikkel a hívek száma — s ezzel ugy fáradságom — mint felelősségem Isten előtt idővel szaporodik? Miért tegyem ezt éppen akkor, mikor mások folytonos fizetés- és béremelésért

kiabálnak és . . . nem hiába? s mikor éppen e miatt egy általános drágaság küszöbén állunk? Eddig sem volt rózsás a helyzetünk, de annak tövisei napról-napra sürűbben jelentkeznek. Kongruánk rendezése még mindig a jövő ködébe van burkolva. A világi iránykönyvek behozatalával jövedelmünknek jó részét már elvesztettük. Stóla-jövedelmünk napról-napra kevesbedik, hisz ma már nem kell a gyermekeket okvetlenül megkeresztelni, házasságot sem kell okvetlenül a pap előtt kötni, sőt már a „*polgári*” temetések sem ismeretlenek, pedig az egyháziak közül is hányat kell csak úgy „Isten nevében” végezni! A föld megmunkáltatása, a megélhetés legalább is *mégegyszer* annyiba kerül mint eddig, de viszont a papságtól *mégegyszer* annyit követelnek és várnak, mint eddig.

De jó helyen kopogtatnak! Látszik, hogy ismerik ezt a papságot még 48-ból, mikor az egyházi rend képviselői az országgyűlésen lelkes nyilatkozatok kíséretében egymás után mondták le az őket jogosan megillető pápi tizedről. Mi e hősök unokái vagyunk! Mi nem akarunk s nem fogunk elmaradni tőlük! Meg akarjuk mutatni, hogy „*áldozatos*” papság vagyunk, kik nem az anyagi jólétet, de a *békét* nyertük örökségül. Meg akarjuk mutatni, hogy hazudik a Volksstimme, s hazudnak vele mindazok, kik egy „*nimmervoller Hoffensach*”-ról írnak és beszélnek!

S éppen ezért, bár mekkora áldozatot kívánjon is tőlünk a párbernek ez uton való rendezése, én elfogadhatónak tartom azt *azon egy pont kivételével*, mely arról szól, hogy ha a pár-

Velence.

A csodaszép látképek,
A mélységes kék Adriában
Egy meszeszerű város áll,
Mintha bűvész varázslatára
Tűnt volna föl a láthatárra
A kelő nap sugárinál.

Reggel hajón ha jössz elébe,
A hajnal rózsaszín ködébe,
Ugy véled, délibáb csupán;
Hogy annyi kacsin, cifra tornya
És palotái fényes orna
Mind eltűnik egy perc után.

De nem foly szét a levegőbe,
Hajd élér a kikötőbe
S egy fekete ladikba szállsz;
S egy röpke negyedóra múlva,
Megilletődve, elfogulva,
Tündérság partján kiszállsz.

Utakban a tenger árja
Lomhán hőmpölyg apály s dagályra
A csöndes lagúnákban áll;
Hol egymás mellett lovasszállnak,
Halkan, nesz nélkül, mint az árnyak,
A gyászos színű gondolatok.

A paloták hosszú sorában
Örökös csend és némaság van,
Mintha lakatlan volna mind;
Lépcsőit a hínár belepte,
Ablakiból ki sem nevet le
Arra, ki rájuk foltekin.

Főnséges, méla nyugalomba
Dermetlen áll az ősi pompa,
S rajl' a mult árnya lengedez;
Halkan csupán az ár morajlik,
S a hajós kiáltása hallik,
Ha keskeny fordulón evez . . .

De ime, Márk terére lépe,
Mintó más kép tárul elébe!
Szemöd vidulva néz körül;
Itt nyúlsg, esibong, pezsdül az élet,
Hemzsegni látod itt a népet
A világ minden részéből.

Szent Márk tündöklő templomára
Ragyogva tűz a nap sugára,
Aki ránk, majd megvauk;
A három zászló-rúd előtte
Büszkén mered a levegőbe,
De árszen, zászlótlannul.

Odább a dőzsék palotájá,
Egykor a hatalom tanyája,
Ma ült dicsőségen mereng;

Mellette áll komor-sötét
A fogház s közlik foun, a légen,
A sóhajoknak hídja leng . . .

Költök dalában áll az emlék,
Én is mind' rólad énekelnek,
Tündérv álmod város!
Költök s szerelmesek kegyence,
Te bűbajos, te szép Velence,
Ki látott, nem feled soha!

Szomory Károly.

Emlékezés.

(1906. július 16.)

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

Itt állok frissen felhantolt sírodnál, elköltözött, haló porodban is áldott édes jó apám! Itt állok keresztet alatt és visszaidézem szellemedet, mint a nagy ember-ekét szokták, hogy tanuljak tőle. Nagy ember! Hol a határ, amelynél a nagyság kezdődik? Ki állapította meg s mily joggal e nagyság kritériumait? Hol vannak s melyek azok? S mennyi, hány uncia kell belőlük ahhoz, hogy valaki igazán nagy-gyá legyen? Hisz amit én gyermekkoromban nagy-nak tartottam, azt ma megmosolygom! S ki biztosít róla, hogy amit ma annak tartok, nem fog-e rövid idő múlva összezugorodni, eltörpülni még saját szememben!

Mai lapunk 4 oldal.

bérré kötelezettek száma csökken, úgy a lelkésznek jövedelme is lesz állítandó. Mert ezt a kötelezést valóban érthetetlennek tartom akkor, mikor viszont a párbérré kötelezettek szaporodásával a lelkész jövedelme föbbletre nem számíthat. Nagy kérdés azonban, vajon ezen megoldás a községeknél is keresztülhajtható lesz-e? Bár ennek előnyös volna éppen a községekre nézve minden kétségen felül áll. Van akárhány község, hol a lelkész és az előjáróság között bizonyos feszültség uralkodik s hol már a plebánus személyére való tekintettel sem fognak sietni ennek járandóságát örök időkre biztosítani. Több helyütt más vallásuak is helyet foglalnak a képviselőtestületben, kiknek már nem érdekük a kath. lelkésznek az esetleges kellemetlenségektől való megkímélése. S végre igen sok helyen a párbér beszéde nem a politikai hanem ettől teljesen különálló hitközséghez tartozik, ennek terhét és gondját képezi s a pol. községnek abba közvetlen ingerenciája nincs.

A mi a kérdés pénzügyi oldalát illeti, ahhoz ily rövid, általános és hozzá még nem egészen világos ismerettség alapján, legföllebb pénzügyi kapacitások szólhatnának a kellő avatottsággal, de nem mi, kik e téren — hála Istennek! — még járatlanok vagyunk. Ha jól fogtam fel, maga a bank az ügylethez egy fillérrel sem járul, csak finanszírozza azt. A község magára vállal — hogy a felhozott példánál maradjunk — 25000 kor. adósságot párbérbérvényekben, a nélkül azonban hogy ezt a 25000 koronát fölvetve vagy csak látta is volna, s ennek törlesztése kamat és jutalék fejében fizet a banknak évenként előzetes részletekben 1112 kor. 50 fillért. Ezen összegből a bank kifizet a lelkésznek fél évenként 500—500 koronát párbér címén, a megmarad 112 kor. 50 f.-ből pedig s ezen összeg kamatos kamataiból tetszése szépe szerint kisorsolja, illetve beváltja a község párbérbérvényeit, úgy hogy ezek a 70 év leteltével megszűnnek, de együtt lesz a 25000 kor. mint örökös párbérbérvény. A bank tehát sem nem ad, sem nem reszkir, egy fillért sem és mégis nyer, mert hisz neki már az első esztendő végén tisztán megmarad 112 kor. 50 f. s azonkívül, minthogy a törlesztés a község által évenként, s hozzá még előzetes részletekben történik, a lelkész pedig a bank fél évenként s valószínű-

leg utólagosan fizeti, megmarad még az 1112 K. 50 fillérnek egész — illetve fél évi kamata is.

A község fizet a banknak 70 év alatt 778,5 koronát, a bank pedig fizet a lelkésznek 70000 kötvénybevételekre 25000, összesen tehát 95000 koronát. De ha kiszámítjuk a 778,5 koronának időközli kamatait, látni fogjuk, hogy a banknak kevés fáradságáért bizony elég tisztességes jutaléka marad. Sokkal előnyösebb lenne, ha e bank azt a 25000 koronát tényleg kifizetné s a község azt saját tetszése szerint értékesíthetné, mert akkor a kérdést vagy kisebb összeggel, vagy rövidebb idő alatt is meg lehetné oldani, amire bizony-bizony nagy szükség lenne, mert ha ezután is az eddighez hasonló tempóban haladunk, úgy könnyen Franciaország sorsára juthatunk, amikor azután hiábavaló volt minden bícs előrelátásunk. Kérdés azonban, hogy a község-felettes hatóságai ily nyereségre számító pénzügyetlet jóváhagyának-e, s megnyernék-e akkor is a kamatok adómentességét?

Világos tehát, hogy a pénzintézet is nyer, a község is nyer a lelkész rovására, pláne, ha hozzávesszük, hogy a pénz esetleges devalválójával még ez a most megállapított összeg is csökkenhet.

Kíváncsnak, sőt szükségesnek tartanám egy világosabb, részletesebb és egyszerűbb — laikusokhoz mért — tájékoztató benyújtására hivni fel az ajánlattevő pénzintézetet.

Weicher Miklós.

UJDONSÁGOK.

Időjelzés: hűvös, sok helyen csapadék.

— **Kitüntetett néptanító.** Schmall Zsigmond törökbalinti igazgató-tanító a „magyar beszéd sikeres tanításáért“ Pestvármegye 50 korona jutalomban részesítette. Szívesen gratulálunk a derék tanfőúrunknak, kinek a község gyors magyarosodása körül csakugyan kiváló érdemei vannak, s ki nemcsak mint kántor és igazgató-tanító, de egyébként is, mint a községben levő kath. kör, temetkezési egyesület, ker. fogyasztási szövetség, ker. szociális egyesület és kath. népszövetség titkára is buzgó és dicsőreteres tevékenységet fejt ki. Ad multos annos!

Is? Hát még másokéban, kik még tán tisztább látókörrrel, még élesebb judiciummal bírnak, s kik nem közvetlen közelből, hanem a tiszta látéshoz szükséges távolságból nézik s minden elfogultságtól menten ítélik meg az embereket és azok cselekedeteit.

És mivé lesz a legtöbb nagy ember, ha majd föltedezik azt a másik Röntgen-sugarat, a mely nem a bőrön és húsban, hanem a lelken hatol keresztül, s mi látni fogjuk, hogy az a nagyság pusztán máz, csak látvány, csak külsőség; hogy azok a drágakövek, melyek a nagyságot alkották, hitvány utánzatok csupán, reákrakva, reászórvva egy üres, érték- és tartalom nélküli dobozra, hogy azok a szépen csengő szavak, azok a nagy mondások, azok a mély gondolatok egy üres léleknek még üresebb puffancsai voltak csak, melyek a levegőre érvény szétrepedtek, megsemmisültek.

Hol, miben áll tehát a valódi nagyság? Nem a külsőségekben, de benn a lélekben, nem az agyban, hanem a szívben s ezért voltál te nekem a nagyok között is legnagyobb, megboldogult drága jó apám!

Pedig csak olyan csöndes, szelíd, egyszerű, mint mondani szokták: „szürke, hétköznapi“ ember voltál, ki „nem sok vizet zavart“ sem életében, sem halálában. Ravatalod fölött nem hangzott el emlékeztető, csak bánatos örvényed s árvánmaradt gyermekeid itáj szívének dobbanásai parentáltak el. Az újságok alig hogy tudomást vettek halálod híreről, de a mi jajszaunk,

a mi zokogásunk elhatolt még oda is, hol újságok sohasem olvassuk! Az emberek olyan gyorsan napirendre tértek fölötled, nem hiányoztál nekik egy pillanatra sem, csak az én szívemben támadt oly űr, melyet nem képes betölteni semmi sem. Ez a seb csak nem akar gyógyulni, ez a fájdalom csak nem akar szűnni!

Némán járok, szótlanul bolyongok járta utakon. Kereslek. Keresem jószág arcodat, mosolygó szemeidet, örökké nyugodt kedélyedet, nagy szívedet — s nem találom! Keresem legelőbb árnyékokat, vagy legalább valami hasonlót hozzád. Hiába! Nincs az én apámnak mása. 40 évig ismertelek és soha haragot, még türelmetlenséget sem, csak jószágot, csak szeretetet láttam szemeidben. Ajkaidat bántó, sértő szó soha el nem hagyta, hisz azok csak vigasztalni, dicsérni, áldani és imádkozni szoktak.

Fél századon keresztül voltál a városnak szorgalmas, iparkodó polgára a nélkül, hogy csak egyetlenegy ellenséged is lett volna, de annál több tisztelőd és jóakaród, kik halás szívével említték még ma is nevedet.

Azután falura jöttél, faldhoz, pihenni. Falura hol kevesebb a zaj, de annál több a csendes foglalkozás. Hol az ember közelebb érzi magát az Istenhez. Hol nincs villanvilágítás, de van egy sokkal kedvesebb fény, mely az cymást szeretők szeméből sugárik felénk. Nincsenek óriási fűtőkezemékek, de bőven pótolja ezeket a szív melege. Nincs pózolás, de van természetesség; nincs kenyérharc, irigység, de van szeretet.

— **Az Árpádházi Szent Erzsébet jubileumának ünneplését** előkészítő Országos bizottság gyűjtőfelvetést küldött Havranék József polgármesterhez, fölkérve a várost, hogy adakozzék a némes célra.

— **Isten dicsőségére.** Mayer Ignác, törökbalinti lakos, házasságának 25-ik évfordulóját alkalmából egy gyönyörű főoltárt készített a törökbalinti templomnak, több mint 2000 kor. értékben. Úgy az új főoltárt, mint a jubilán házaspárt valószínűleg maga a megyéspüspök fogja megáldani, szept. 1-én.

— **Gyászjelentés:** Részvételt vettük a következő gyászjelentést, mely egy derék-tisztviselő korai haláláról azt hird. Özv. Rupp Alajos szül. Király. Katalin saját valamint alulírtak, úgy az összes rokonság nevében is mély fájdalommal jeleníti a legjobb jó, jó testvér, sógor, rokon, forrón szeretett vőlegény Rupp Kálmán Székesfehérvári Takarékpénztár tisztviselőjének folyó évi július hó 16-án délután 4 órakor drága életének 36-ik évében, hosszas szenvedés és a haldoklók szénségének átjatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A szeretett halottunk hült teteme folyó évi július hó 18-án délután 5 órakor fog a Szent György kórház halottas házából, a feltámadás boldog reményében a Szent Keresztől címzett (sóstói) sírkertben nyugalomra helyeztetni. Az engedszelő szent-mise áldozat folyó évi július hó 19-én reggel 8 órakor fog a székesgyeházbán a Mindenhatóknak bemutatni. Székesfehérvár, 1907. július hó 16-án.

— **Kinevezések a megyénél.** A főispán Végh Emil díjas közigazgatási gyakoronokká nevezte ki Váiba, Balassa Antal díjtalan közigazgatási gyakoronokká a megyei árvászekhez. Csapay Kornélt pedig ugyancsak hasonló minőségben még meg nem határozott helyre nevezte ki.

— **Új orvosi díjszabás.** A székesfehérvári orvosi kar folyó évi augusztus hó 1-től kezdve a régi orvosi díjazástól eltérőleg a 135000/VII. a. sz. m. kir. belügyminiszeri körrendelet értelmében az új díjszabást tekintik kötelezőnek. Ezek közül mint a közönséget leginkább érdeklő tételek a következők emelendők ki: a beteg lakásán a látogatási díj minden egyes esetben nappal, azaz reggel 7 órától este 10 óráig 3 korona; az orvos lakásán pedig 2 korona; éjjel, azaz este 10 órától reggel 7 óráig a fenti díjaknak kétszerese. Orvosi bizonyítvány díja 4 korona. Konzilium díjak a konziliumba hívott orvos részére a régiék maradnak, a házi orvosnak vagy a rendes kezelő orvosnak azonban a látogatási díj kétszerese fizetendő. A házi orvosi állásoknál a nagybőv sebészi, vagy szülészeti műtétek külön díjazandók. Távlatban első helyekre az orvosi díjon kívül bérkocsi használata is jár.

Erre vágyott szíved, csak ezt kereste lelked, s boldog voltál, hogy megtaláltad azt. Ez adott erőt 80 hosszú évtől meggyőződött tagjaidba, ez édesítte meg utolsó óráidat, ez varázsolta mosolyt életedben, kihűlt arcodra, ez kísért utolsó utadra, ez készítetted rózságyal fíradt testednek, ez kísérte be lelkedet az „örök szeretet“ honába.

S mind ennek egy teljes éve már! Egy egész hosszú esztendő, mely nálad persze már nem számít, hisz az örökkévalóságban nincsenek évek, de fiad 365 nappal lett öregebb, fíradtabb, gyengébb és 365 nap tapasztalataival gazdagabb. Nem volt nap, melyen Reád ne gondoltam — tanácsot ne kértem — hátat ne adtam volna Neked ismét és ismét, hogy nem „urat“, de „szolgát“ neveltél belőlem, az Isten szolgáját; hogy nem a dicsőséget, de az alázatosságot kerestetted velem és pedig nem azt mely terden csuszik és kezet nyal, hanem azt, mely emelt fölvel és alázatot mutat; hogy ide vezettél az Ur szentélyébe, hogy meghajtottad nyakamat az Ur igéjének, mely gyönyörűsége és mélynek terhe könnyű.

Halás szívedel köszönöm ezt neked! Apám! S ha már kifizetni nem tudom nagy adósságomat legalább prolongálom a mai nappal lejárt változat és fizetgetem a kamatokat. Kis mécsset gyújtok sírodnál, egy szál virágot tűzők fejfádhoz, letérdelek s imádkozom: Atyám! Legyen neked könnyű a föld, édes az álmod, áldott az emléked és örök a boldogságod!

Miklós.

Esküvő. Darvas Nándor foyó hó 25-én tartja esküvőjét Denkovics Mariska kisasszonnyal, Denkovics István lányával, Szadán.

A bérkocsi-fuvarok megrendelése, illetve a megrendelés igazolása céljából az összes bérkocsios könyvecskéikkel lettek ellátva. Ebből folyólag felhívjuk a város közönségét arra, hogy a bérkocsi megrendelése alkalmával a bérkocsinál levő könyvecskébe a megrendelő nevét, a megrendelés idejét és a rendeltetési helyet írja be. A megrendelési könyvecskék 1907. évi július hó 20-ától kezdve vételnek használatba.

Bolygó fotográfmasina. Kénéssey László fővényszéki albiró június 27-én Budapestről Székesfehérvárra utazott egy I-ső osztályú kupéban. Sárgabőr tasakjában szerényen meghúzódott egy elegáns fotográfmasina, amely azáltal, míg tulajdonosa más felé volt elfoglalva, szép csendesen eltűnt a tasakból. A tulajdonos kérte a kaleszt, hogy járjon utána a dolgnak, de Varger Izidor kalesz erre nem volt hajlandó. Kénéssey László ekkor sürgönyözött a csáktornyai és a budapesti üzletvezetőseknek. Idehaza lauten hírt vette, hogy a fotográfógép Herman József d. v. munkás műrtő kezében leledzik. Herman József kitérdezítvén azt vallotta, hogy a gépet Molnár Károlytól vette 26 pengőért. Molnár Károly még a sógorától, Herl Károlytól szerezte volna a masinát. Herl Károly aztán meg is vallotta, hogy ő bekukkantván az első osztályú kupéba, nem tudott ellenállni a szívér vágyakozásának és gazdájával szegődött az árva masinának. Herl Károlyt a bíróság fogja megjutalmazni a jószívűségéért.

A Keresztény Kerek. Alkalmazottak Körenek vasárnap Rózsánnpéleán felülfizetni szívesek voltak: Dr. Várossy Gyula kalocsai érsek, Kovács Károly, N. N. 10—10 kor. Dr. Lauschman Gyula, Szigethy Testvérek 6—6 kor. Flits Miklós, Kégl Dezső (Csala), Schlamadinger József, Copony papirgyár (Brassó) 5—5 kor. Zachariás Lajos 4 kor. Falvai Ferenc, Falvai Jenő, Pisky László, Obermayer Imre 3—3 kor. Özv. Perliak Istvánné, Frösch Jánosné, Havranek Lajos (Pátka) 2—2 kor. N. N. 1.50 kor. Sándorovits György, Bárdos Áron, Kovács Ferenc, Kaplán család 1—1 kor. N. N., Schindele Lajos 50—50 fill.

A cucialisták viselt dolgairol való mulatságos historia. Hadd szóljon a óta első sorban Forgács Dávidról, — van-e ki e nevet nem ismeri? — a közismert fejn djelekről. — Ő kegyelme a cucialisták párttitkára reménye vala s egyszersmind egyetemi hallgató egyszemélyben. Amint értesülünk már csak egyik címére tarthat igényt, mert a tudományok csarnokából ujjában kirottyant. Az eset úgy esett, hogy Dávid bujtogatta a diákokat s nemcsak kikelt az egyetemi tanács, rektor ellen, hanem tette ezt oly módon, hogy következményekért az egyetem kjadta neki az utlevelet. Forgácsot, hogy lefaragták az egyetem padjairól, mint lehullott forgácsot Fehérvárra összesöpörte egy elvetőd kőszá szellő. S most szomorú pislogatások közt csücsül a kiutasító papírosan, mely értesére adta a kipotyánást. Nyugodjék békeben!

Hanem Handler ur, Goldstein Herman, Fehér Jenő most kegyetekre jár rá a rud. Az a rud kérem, amelyet a tegnapi napon magam emelt a rendőrkapitány a fent jelzett ifiurak nadrágja felé s úgy elfenekelte őket, hogy talán flastromnak kellett helyreigazítani a helyét. Azonban halljuk a mulatságos historiat, melyet már előre figyelmébe ajánlottunk a nyájas olvasóknak.

Történt, hogy a fejevári famunkások csoportját nyilván turpisságai miatt szétverte a polgármester. A belügyminiszter rádúplázott, így hát a menykő is belelűtött a szakszervezetbe.

Most következik a turpisság: A három jeles elvtárs sehogysem tudván megférni a bőrébe, addig üldögélt az orrát, hogy végre is belelűtötte a már kipusztított szakszervezetbe. Hogy magyarul beszéljünk! értekezletre hívták egybe a szétbontott famunkásokat. Itt handli volt a ludas, (nem hiába a libamáj körül forgóldók élete). Ő hívta egybe a munkásokat, sőt nini a turpis így kotyogott a munkások előtt: „A szakszervezetnek épügy működni kell, mint azelőtt.”

De az okvetetlenkedő gyerekek beletörtött a bicskájá. Cimboráival együtt megidézte őket a rendőrség s kislúvén a turpisság 4 napi dutyit

(ez a fő): és 50 kor. pénzbüntetést (a mellékes) sózott rajok. Látja, látja, odalet az 50 korona, a szegény munkás emberek zsebjéből kiszurkolt 50 korona. Hát ilyen turpisságok révén kell elkötya-vetelni a szegény ember pénzt. Nem szólnunk semmit, csak csóváljuk a fejünket.

Még egy kis mesével kedveskedünk a nyájas olvasónak a fent jelzett ifiurakról. Egy darabig prúszkolték, tüsszögtek a paprikától, melyet a rendőrkapitány orruk alá dörgölt, aztán egyik cimborá agyában mentő gondolat villant meg s hirtelen elügrött, szólna: Hopp, megvan, fellebbezünk! Es fellebeztek. Csak úgy ugrándozott a szívök örömeire a szent napnak s hogy majdan esül, az appellálás. Az elvtársak most nyugodtan alszanak. Szép álmaikban azt álmodják, hogy elűl az appellálás.

Jó éjszakát! Szép álmokat!

A hosszú-sétaterről. Lapunk egyik olvasója mesélte el nekünk a következő mulatságos esetet: A hosszúsétatérnek egyik padján olvastam a napokban. A pad közel esik a nyugati vasutóútfelehez. Ugy fél tízenkét óra tájban egy közlékeny csikvári atyafi telepedett mellém; ki csakhamar felvilágosított arról, hogy ő Fehérvártól volt s most gyalogszerrel igyekszik vissza fatonys hazájába. De mivelhogy igen elfáradt már, hát egy kicsinyt megpihen. Közben elrohog (?) mellettünk a móri vicinális. Beszélgetés közben ugyanazon töltesén egy vonat tart a fehérvári állomásra. Mire az én társalgóm — nem lévén ismeretségben az induló és érkező vonatok menendrével, fontos ábrázattal hunyorit az érkező vonat felé és leleményesen így szól:

— Aligha valami baj nem esett a gőzösben. Csak az előbb zakatolt ki erefelé, aztán milyen hamar vissza fordult!

— Bizonyosan a szene fogyott el — kommentálta tovább a közeledő vonatot.

Égő buza föld. A napokban nagy riadalmat keltett Nagy-Lókon, gróf Zichy János birtokán egy buza föld égése. A tűz hirtelen tovaharapódzott s könnyen veszedelemben forog az egész határ, ha a jelenlevő 40 pár arató neki nem lát gőzörövel a tűzoltásnak. A megrémült aratók hirtelen kaszát fogtak kezükbe s a tűz elől lekaszták a gabonát. Így aztán a határ nagy részét sikerült megmenteniök. Csak 6 hold buza égett el. A kár mindegy 180 korona. A tűz helyén azonnal megjelent az intéző s a megjelent csendőrök jelentében puhatóldozott a tűz oka után. A tűz vizsgálata megállapították, hogy a tűz gondatlanságból támadt. Valamelyik arató pipára gyújtott s a gyufát gondatlanul eldobta, nem nézve meg, hogy hova esik. Persze a száraz gabona a nap hevében egyszersre lángra lobant s egy-kettőre tovaharapódzott. Egy kis szellő is lengedezett a tűz terjesztésében szolgáltatókat téve. Persze az eldobott gyufának nem akadt gazdája. Így hát nem huzhauja ki a jól megérdemelt lutrit.

Kimutatás a jótékony nőegylet saját pénztára javára eszközölt általános gyűjtéséről, mely 1792 korona 17 filléret eredményezett.

(Folytatás.) Özv. Polcz Ferencné, Palánszky, özv. Pósa Károlyné, Pisky Lászlóné, Pick Józsefné, Pfinn Istvánné, Pick Ignác, id. Pápay Nándorné, Pető Miksánné, özv. Pellet Gáborné, Rosenberg Sándorné, dr. Riffelné, özv. Richter Engelbertné, Rostagni-Flögel Karola, Rainiss Mátyásné, Ruff Béláné, Rehorska Vilmos, özv. Révyné, Rostaházy, Róth Sándorné, Szirbek Józsefné, Steiner Lajos, Seöhn Rudolfné, Say F.-né, Scheller Istvánné, Sárkány Ferencné, Schelzner Margit és Irma, dr. Szűcs Gedeonne, Schweighardt Istvánné, Streit Mari, Savoy Laura, Sik Istvánné, Schuhert Emilné, Steininger, Szpos Sándorné, Szarvasy Dezsőné, Siky Károlyné, özv. Sándor Józsefné, özv. Schmidt Adolfné, Sövegjáró Jánosné, Szabehelyi Nina, Silmberg Károlyné, Szepessy Gézáné, Szemáyniné, Schlamadinger Antal, Schlamadinger Józsefné, Szűts Arthurné, Szommer Mórné, Schranz Jánosné, özv. Tantossy Ferencné, Tuminer Sándor, Tóth Istvánné, Tar Józsefné, Tóth Aladárné, özv. Takács Ferencné, Takács Jakabné, Tattay, id. Tóth Béláné, ifj. Tóth Béláné, Tar Józsefné, Vörösmarty Mihályné, Vajmár F., Vándor Károlyné, Veszelyi Józsefné, dr. Varga Zsigmondné, Vértess Józsefné, Vogel Alajosné, Vida Istvánné, W. A. Weisz Henrikné, Würzinger Józsefné Wurni Szin-

di, Weber Károlyné, Zilzer Manóné, özv. Zákits Miklósné 2—2 koronát. (Folyt. köv.)

Apró vándorok és a jószívű rendőrkapitány. Ugyesett kérem, hogy két apródiák, Kis Józsa (I. osztályos gimnazista) és Német Feri (I. osztályos polgárista) fölkerelkedtek onnan a nyitrai hegyekről, hogy őket majd megnézi a Balaton. Fürge diákoknak lehetnek, mert Tétényből egy nap alatt legyalogoltak Fehérvárra, ahol tudvalevőleg hajdan megkoronázták és eltemették a királyainkat, ahol a Szózat költőjének is szobrot állítottak már. Hanem a hosszú gyaloglás kifárasztotta a kis hazafiakat: Mert hát 50 kilométer sok ám egyszerre az ilyen apró lábaknak, ha még olyan óriási vándorbot van is a gazdájuk kezében. A fiúk bekopogattak a cisztercitákhoz is, a szemiarútnak is, de hiába kértek, nem adtak nekik semmit. Kétségbeesítő helyzetük könyekre fakasztotta őket. Es ez a köny lett a megmentőjük, mert Zavaros Aladár rendőrkapitánynak a jó szívet könyörületre gerjesztette. A rendőrkapitány, kitudván a kis nebulók szomorúságának okát, elvezette őket a városházára, ott (hogy csudálkozzon az a rideg rendőri szoba!) jó puha ágat vetített nekik és jó vacsorát hozatott számukra. A kis földfedők jól belaktak, aztán lehevredtek és bizony esti hat órától másnap délelőtt tizig egyebet sem tettek csak aludtak. Megvirradva, tovább utaztak, pici szívükbe zárva a jó kapitány bácsi emlékét.

Parasztszűlő. A szerelme drámát egyforma erővel tombolnak végig az uri és paraszti sziveken, épen csak a díszletek mások: amott elegáns tapéták, villamoslámpák, perzsaszőnyegek, emitt a vadvirágos mező. Ilyen paraszti dráma a hőse Meszlényi István, dunapartlel gazda. Régen sejtette ő már az asszony hűtenségét, de hallgatott. Hanem a viharnak ki kellett törnie. A szerencsétlen ember épen a mezőn dolgozott a minap, mikor hírt vette annak, hogy a felesége otthon turbékol a zomszédjával, ifj. Rákász Istvánnal. Meszlényi hazafutott és épen jókor érkezett: a szerelmekes jávában csókóldoztak. A megcsalt férj elkeseredésében a kapajávát sujtott a csábító fejéhez, csakhogy a csábító odakapott, a kapát kicsavarta Meszlényi kezéből és elhajította. A megbőszült férj ekkor biroka kelt a boldogsága gyilkosával és fojtogatni kezdte őt. A bűnös asszony a szeretője apjához futott segítségért. Idősb Rákász János aztán fia szeretőjének férjére támadt és vasvillával kegyetlenül megszurkálta Meszlényt, aki most a halállal vívódik.

Ki a szabadba! A nyaralás örömeit, úgy látszik, nagyon megkívánták Horváth Viki és Humi Gizella, mindketten a dézsa tünderei, akik Vértési Lajost boldogították, Kápolnásnyéken. A kedves hölgyek némi közönségben, kicsalásnak minősített finánciális manóverrel összeszedtek 100 koronát (50 után a Freund Sándor zsebére, 50 után a Fuchs Lajosé) továbbá csupa öletességből zsebre vágta egy Vértési Lajos tulajdonát képező és 30 korona érő női gyűrűt, egy 10 korona érő zsebkést és egy női övet, aztán „ismeretlen helyre távoztak” nyaralni. A nyughatatlan csendőrség máris érdeklődik a holle-tük iránt.

Vigyázó Laci levele. Szerkesztő bácsi, én a Vigyázó Laci vagyok és pestről jöttem a mamával, de ő vizsautozt és csak én magam nyaralok a Károly bácsinál. Es én igen unatkozom it, de igen is, semit sem lehet csinálni. Tegnep csakugy tréfából a Pincsi kutya lábát kicsit belemártotam a tintatartóba, nem is volt bene sok tinta, és a szemtelen Pincsi összejárta az uj divánt és ilonka néni nem is ötet verte meg, hanem engem. Es én trücből eloptam egy levélpapíros, sutyomban megirtam a mamának, hogy vigyen haza, de ő nem vit el, hanem még összeszidott, hogy ne csináljak olyan dísznóságot. Es máskölnben nekem teccik ez a város, csak nemtudom, hogy honan kerül a szemembe ez a sok por, talán meg monthatná a szerkesztő bácsi az occasópöröknek, hogy pesten már kitálalták az öntözöt, az ijen falusi emberek, mint ezek a fehérváriak talán nem is tyügát. Es igen kérem szerkesztő bácsit, izeny meg nekem, hogy hogyan sprengolt az a komisz rendőrkapitány, mer Károly bácsi a multkor nagyon mérgesen gyüt haza és aszonta hogy fucs a félbűnek mer sprengolt az a komisz rendőrkapitány.

En kérdeszem Ilona nénit és ő aszonta, hogy szép az idő, pedig nem is igaz, mer eset az eső. És az a pötöllel rablógyilkos mer az újságos gyerekek mindig azt kiabálják, hogy megölték a pötöllel rablógyilkost. Es mért van olyan rossz szaga a kanálisnak, mer tegnap beleestem; pedig én nem is akartam. És a Misák Pali nagy számárám, mer vasárnap a nyócasokat csufolta és nem tudot elszaladni előlök és megverték. És a mult heten látam egy emeleten lógot egy kendő és a kendőn lógot egy lepedő és a lepedőn lógot egy ember, és a rendőr bácsi aszonta, hogy né, miben szépen gyűl. le. És tesék nekem megírni, ki volt az az ember, mer Károly bácsi nem tuga. *Vigyázó Laci.*

— Sokat akar a szarka. Nemes Ferkó, Neprosszel Lajcsi és Juros Jancsi péklegények szörnnyű nagyot gondoltak. Beállítottak Kovács Sándor gazdájukhoz — kivül nem felejtve a nagy gondolatokat, hogy vagy megadák amit kérnek, vagy nem. Kérnek pedig munkabérvajavítást és kosztpénzt. Ha minden nem adatik meg nekik, nyomban faképnél hagyják Kovácsot és az egész instrumentumot. Három órai gondolkodási időt engednek. Az idő mult, a 3 óra lelet s ők nem kaptak semmit. Hát otthagyták a Kovácsot és nyakukba akasztották a vándortarisnyát. A vándorló legények aztán, uramfia nagy meglepetésre a rendőrségen összetalálkoztak kényeres gazdájukkal. De dicséretükre legyen mondvá egy-kettőre összebékültek. Így hát a szelvedri legénykék mégis csak behergaldak a kovászbá.

— Sümeg-Fehérvár-retour. Ezt az utazást Fonyó Mihályné, sümegi lakos, cselekedte végig. Fonyó Mihályné ugyanis otthagya az urát, és 30 korona pénzt zsebreavagya, ósvárosunkba jött a szive választottjához, Kiss Józsefhez, aki rossz székek reperálója. A pénzből csak 11 korona 72 fillér maradt meg. A hűtlen asszonynak, a kit Sümegről a szerelem kísért ide, visszafelé a lovasgias csendőrség szegődött kísérőjéül.

Liszt és kenyér.

Írta Idem.
(Folytatás.)

A földművelés a rómaiaknak mindenkor kedvenc, megbecsült foglalkozása volt. A magas állású férfiak, akik az állam kormányzására voltak hivatva, a hivatalos gondok, a háboruk, vagy az állami működés furdalmai után a mezei élet csendes körébe szoktak visszavonulni, hol földműveléssel foglalkoztak. Nem ritkán történt meg, hogy az eke mellől hívták el a kiválasztott férfit és állították az állam élére. Így történt ez a többi között Cincinnátussal, a kit, miként a történelemből ismeretes, a római nép diktatorrá választott. A küldöttség, mely a megválasztást hírvil adta, szántás közben találta őt és át kellett ültöznie, megfürdenie, hogy a senatusba mehessen. Midőn azután az ellenség hatalmától megszabadítá hazáját, újból kis birtokára tért vissza, ahol még 80 éves korában is örömmel művelte földjét. Hogy maga a földművelő nép is mennyire büszke volt foglalkozására, bizonyíthatja P. Scipio Nasica esete, a ki fiatalabb korában magasabb hivatalra pályázván, a jelöltek szokása szerint sorra járta a szavazókat és kezet szorított velök. Egy földművelő kérges tenyerét megpillantván, tréfából ezt kérdezte tőle: „Talan kezeden szoktál járni?” És e kérdés idézte elő bukását, mert e tréfásan kiejtett szavakat a nép a földművelő osztály megvetésének tekintvén, ellene fordult és megbuktatta őt.

Nagyon természetes, hogy Róma virágzó irdalma számos művet alkotott, a mely a földművelést tárgyalja és avval behatóan foglalkozik. A legrégibb író Cato Censorius volt, aki 162 fejezetben, bár minden rendszer nélkül, gazdasági jegyzeteket közli. Varró 80 éves korában nevének, Fundaniának ajánlva gazdasági munkát írt, mely párbeszéd alakjában érdekesen és vonzó előadásban tárgyalja a földművelést. Columella a gazdaságról általában, továbbá a kert műveléséről és a gyümölcsfákrol értekezik kimerítően. Amilianus tizenhárom könyve közül az első kizárólag a földművelésről szól, a többiben pedig az egyes hónapok szerint tálbaigazítást ad a teendők felől. Megemlíti érdemel még, bár más irányban

működött, Coelius Apicius, a ki De re coquinaria címen körülbelül 600 étel készitési módját tartalmazó könyvet írt. A költők közül Virgilius Georgiconja minden időkre remek mű marad, a mely hét évi munka eredménye és a mely költői rajzaival, gyönyörű nyelvezetével a földművelés minden legparányibb részletét megénekli. Igen szép még e tekintetben Tibullus néhány elegiája is.

Hazánkban a földművelés már akkor virágzott, midőn a régi Pannoniát a római hatalom uralta, sőt még a kelták korából is vannak emlékeink, a melyek a földművelés fejlettségéről tanuskodnak; így például a két kerékű ekét épen a kelták találták föl. A római uralom alatt kezdetben csak árpát és kölest termeltek Pannonia lakosai, de a fejlett kultúra az erdők irtása és a mocsarak lecsapolása által csakhamar termékenyebb tette e földet és a gabonatermés már az első császárak idejében is rövid idő alatt magas fokra emelkedett.

Őseink már régi hazájukban, Lebédiában is foglalkoztak, legalább kis mértékben a földműveléssel, habár a normád életmód, a melyet folytattak, virágzóvá épen nem tehetete azt. Midőn hazánkba érkeztek, elfoglalni e földet, amely ezer év óta immár a magyar, első sorban is a helyi termények volta kötötte le figyelmüket, tehát ismeriök kellett és meg tudták bírni a természeti viszonyokat, melyeknek kedvező volta a letelepedésre ösztönözte őket. Szép e tekintetben a monda, a mely őseink érzékét igazolja a földművelés iránt. Midőn a bolgár fejedelmétől visszavért követtség egy marok földet, egy korszó duna-vert és egy marok füvet hozott, a még ekkor Bodrogközben tanyázó Árpád megtekintvén azt, kedvezőnek találta a helyet a megtelepedésre. Szent István korában már magas fokot ért el a földművelés, mit az általa behozott tized is bizonyít.

A földművelés terjesztésében és helyes alapokra fektetésében nagy érdemük van a Szent István által meghonosított bencéseknek és III. Béla korában a francia földről betelepített cisztercieknek, a kik kolostoraikat főleg oly helyeken alapították, hol pusztításra szoruló rengeteg erdőseket bőven találtak, hol azután szabályzatuk értelmében az ős erdők irtását és az ez által nyert talaj termékenyebbé tételét saját erejükből végezték. A nyugatról magukkal hozott műveltség és régi hazájuk előrehaladott tapasztalatainak meghonosításával korszakot alkottak Magyarországon nemzetgazdaságában. Irították az erdősegek rengetegét, leiszpolták a vizeket és termékeny szántóföldekké változtatták a posványos, sűppedéses területeket, sőt a kertészkedés, a gyümölcs-termelés, a szőlőművelés is a szerzetesek, különösen a ciszterciek nevéhez fűződik hazánkban. Mindegyik kolostornak valódi mintagazdasága volt, melyből a magyar nép nagyon is sok üdvös dolgot sajátított el a föld termékenységének emelésére. Nem csoda, hogy az ezen korban élt krónikás, Frisingeni Ottó, földi parádicsomnak nevezte Magyarországot, Béla király névtelen jegyzője pedig így írt: „Felix Hungaria, cui sunt dona data varia.”

Sajnos, hogy e virágzó állapot nagy részét sirba temette a tatárjárás, mely után a földművelésnek újból kellett előbbi magaslátára emelkednie, hogy a mohácsi vész még egyszerű megakassza fejlődésében. A gabonatermelés ezen idő óta rohamos fejlődést ért el a napjainkig, de ennek történeti fejlődése távolabb esvén tárgyunktól, az előmozdító tényezők fejtegetésében nem bocsátkozom.

Az emberiség kezdetben fogaival rágtá a gabonát, főleg a buzaszemeket és az így nyert törmelék képezte kezdetleges táplálékát. Hogy ezen szokás a mult idők emléke gyanánt még sokáig fennmaradt, bizonyíték rá a szentírás egy helye, hol azt olvassuk, hogy Jézus vetés között haladt át éhező tanítványával és ezek buzaszemeiket kezdenek szagatni és enni. (Lukács evangéliuma VI. 1.) A találékony elme lassankint rácszelt az emberiséget, hogy sokkal célszerűbb, mert kevesebb fáradságba kerül, megpörkölni és azután rágni a kalász szemeit. Ennek emlékét látjuk a Fornacalia ünnepségben, a melyet Numa Pompilius honosított meg a rómaiaknál. Azt a nagy utat, melyet a gabona a pörköléstől kezdve a kenyérsütésig megtett, igen szépen fejtegeti Seneca, a ki kilencvenedik epistolájában következőket mondja: „Kezdetben a százába vett magvakat a fogak keménységével megörölte az

emberiség és a mi szétporított, azt a nyelv-újító a fogakhoz vitte, az így nyert tömeg azután a nyállal keverődött, hogy a garat ürein könyebben áthatolhasson, majd a gyomorba jutván, itt, mintegy meleg korszóban megfőtt, végül pedig a szervezetebe jutott. Valaki e módot követve, fogak módjára két követ egymás fölé helyezett, melyek közül az egyik mozdíthatlan állott, a másik pedig mozgatható volt; a kettő dörzsölése által a szemek összetörtetek, mignem teljesen porrá vált az egész. Ezután a lisztet vízzel keverte az emberi ész és ényhe pállítással érszette, majd kenyeret készített belőle, a melyet kezdetben a nap melegénél szárított, utóbb pedig a sütőkemencét találta föl és ezt használta céljai elérésére.”

Seneca ezen gondolatmenetét tovább fűzve, mondhatjuk, hogy az egymásra rakott két kőből azután a kézi malom fejlődött, melyről már a szentírásban is találunk említést. Így például Mózes második könyvében az aegyptomi csapások közt ezt írja: „Meghal minden első szülőt az aegyptomiak földjén Fáraó első szülöttjétől, ki fejedelmi székből ül, a malomhajtó szolgálónak első szülöttjéig.”

Midőn a zsidók a pusztában vándorolva, mannával táplálkoztak a biblia szerint „a nép földszedvén azt, megörle malomban, vagy megtörte mozsárban.” (Mózes II. 11. 8.) Tehát kézi malom használtak, melynek részleteit, az egymás fölé tett két követ is föltalálhatjuk a bibliában. A zsarnok Abimeleket egy malomkövel ütötték agyon, mint a bírák könyvében olvassuk: „Egy asszony onnan felléről malomkő darabot hajítván le, Abimelek fejéhez ütötte és betöré koponyáját.” (Bírák könyve IX. 53.) Az ótődik könyvben pedig Mózes világosan kiíjezi a parancsot: „Ne vedd el zálogul a felső és alsó malomkövet.” (Mózes V. 24. G.) Sámsonról is foljegyzte a biblia, hogy a filiszteusok fogságába kerülvén, ezek szeméit kiszúrták és gabonát őrlettek vele. Plautus, a híres vigjátékíró, midőn anyagiilag tönkre ment, éjjelenként malomban őrölt és így kereste kenyereit. Hogy ezen folytonos őrlés bűntetés számba is ment, Sámson példáján kivül a többi között abból is kitűnik, hogy Terentiusnál egy ravasz szolgált avval fenyeget gazdája, hogy malomba küldi őt és holtig őröltetni fog vele.

A találékony emberi ész nemsokára az állati erőt kezdte őrésre használni és a számar által hajtott malomról, a mola asinariáról már Cato is tesz említést. Apuleius egyik művében keservesen panaszkodik a számar, hogy beköltött szemmel egész napon keresztül a malmot kell taposnia. De megvigasztalódhatott szegény, mert minden évben Vesta ünnepén feldiszitve vezették végig a városon és háján virággal ékesített kenyerek csüngtek, munkája a malomban pedig ezen napon szűnhetett.

Utóbb a vízimalmok léptek életbe és állítólag Augustus császár ideje előtt építették volna az elsőt a Tiberisnek keskeny és sebes folyású helyén. Plinius már azt írja, hogy „Italia nagy része oly malomkeréket használ, melyeket a víz hajt és forgat.” A történelem tanúsága szerint Mithridates, Julius Caesar és Cicero idejében veszik kezdetüket a vízi malmok, de általános elterjedésre 398-ban tetek szert és ekkor, mint új intézményt, a törvény is védelmébe vette azokat.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Vigyázó Lacinak. Maga nagyon finom gyerek, Laci és mi szivesen megmondanók, hogy ki volt az az ember, de tudja, (majd ha nagyobb lesz, sokat hall fölöle) ez *átjelmélti* titok. Az utasoprónéknak majd szólunk. A kanálisnak azért van rossz szaga, mert fehérvári kanális. A fehérváriak nem falusi emberek, őrti? A pötöllel rablógyilkos pedig egy közönséges gazember. Nagyon örülnék, ha még egy párszor írna nekünk; magából ügyis újságíró lesz.

Egy árva cipő. Helyben. Hát scmmikép sem akar nyugodni? Megirtuk mi a maga történetét, ne busuljon; nagyon eszenlisan megirtuk (a szedők is megmondhatják), de talán még, sem olyan fontos cipő maga, hogy fontosabb hírek ki ne szorítsák a lapból. A gazdája kurrentálhatta már, ne féljen; becsületes ember ő és ha a maga megtalálása is olyan becsületes, akkor maga ezóta már az ő lábán nyikorig az ő kedvence nótáját: „Az apád, az anyád